

Jan Jachym

„Życie społeczne w Biblii”, red. G.
Witaszek, Lublin 1998 : [recenzja]

Łódzkie Studia Teologiczne 9, 351-352

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Życie społeczne w Biblii, red. ks. G. Witaszek, Wydawnictwo KUL, Lublin 1998, ss. 344.

Coraz częściej współcześni, reorganizując życie społeczne w demokratycznych strukturach państwa, odwołują się do modelu życia społecznego, jaki przedstawia Biblia. I słusznie, wykorzystując bowiem poprawne odczytanie Objawienia Bożego na ten temat dopiero można na trwałe układać życie ludzi i społeczeństw. Tę istotną problematykę życia w pokoju ludzi i narodów prezentuje wspólne dzieło wykładowców Instytutu Nauk Biblijnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego pt. *Życie społeczne w Biblii* pod red. ks. Gabriela Witaszka.

Całość podzielono na trzy działy:

- 1) *Etos wyzwolenia społecznego*,
- 2) *Życie publiczne Izraelitów*,
- 3) *Życie codzienne Izraelitów*.

W pierwszej części założenia biblijnej doktryny społecznej omawiają uczeni tej miary co: o. H. Langkammer, ks. J. Kudasiewicz, ks. L. Stachowiak, ks. G. Witaszek, wychodząc od pojęcia godności człowieka według Biblii (rozdział I), która zobowiązuje do współodpowiedzialności i można ją zbudować w ramach jedności sakramentalnej z Chrystusem w Jego Kościele (o. H. Langkammer).

Opierając się na tym obrazie człowieka część I prezentuje w rozdziale II problematykę własności prywatnej (o. G. Witaszek). A obok własności drugi temat: teologię pracy ludzkiej omawia ks. J. Kudasiewicz. Godność każdej osoby ludzkiej i jej prawo do własności i do pracy domaga się wolności. Biblia zdecydowanie wyklucza zniewolenie człowieka, głosząc potrzebę służby wzajemnej (diakonia) na fundamencie równości przed Bogiem i miłości – rozdział IV (ks. L. Stachowiak).

Bardzo przejrzysty obraz życia społecznego w Izraelu przedstawia część II omawianej pracy. W siedmiu rozdziałach zostały zarysowane poszczególne aspekty życia Narodu Wybranego. I tak w rozdziale I – ks. H. Witczyk omawia *Narodziny i dzieje państwa w dawnym Izraelu*. Powstanie i rozwój administracji rządowej przedstawia ks. H. Ordon w rozdziale II. Finansom i robotom publicznym w ujęciu ks. W. Rakoczego poświęcony został rozdział III.

Życie społeczne niemożliwe jest bez prawa i sądu. O jego rozwoju i ukształtowaniu się traktuje ks. A. Tronina w rozdziale IV zatytułowanym *Prawo i sądownictwo*.

Kontrowersyjne dane biblijne na temat demografii starożytnego Izraela, od wyjścia z Egiptu (XIII w. przed Chrystusem) aż do czasów powstania Bar Kochby w 135 r. po Chrystusie omawia o. A. Sikora (rozdział V).

Z kulturą narodowo-religijną, która stanowiła przez cały ciąg dziejów Narodu Wybranego o jego tożsamości, zapoznaje nas rozdział VI w opracowaniu ks. Rubinkiewicza.

Całość tej II części dzieła zamyka artykuł ks. J. Suchego, jakże ważny i na czasie pt. *Ekologiczne przesłanie Biblii*.

Zaprezentowane w tej części książki aspekty życia publicznego Izraela ukazują powstanie i rozwój poszczególnych form życia społecznego, które w swym doskonałym kształcie biorą początek z Bożego Objawienia Starego Testamentu i z wyzwalającej od wszelkiego zepsucia misji Chrystusa Odkupiciela, Pana i Króla wszelkiego stworzenia.

Część trzecia dzieła przedstawia życie indywidualne społeczności Izraela w ramach małżeństwa i rodziny oraz podziału na wolnych obywateli i niewolników. Ksiądz S. Szymik w rozdziale I omawia małżeństwo i rodzinę w Biblii z wszystkimi jej uwarunkowaniami w ówczesnych czasach.

Znakiem Bożego błogosławieństwa było liczne potomstwo. Sposób jego wychowania według Prawa Przymierza w rozdziale II kreśli U. Szwarz.

Poszczególne kategorie obywateli z ich klasowym podziałem prezentuje w rozdziale III o. A. Sikora.

Ksiądz A. Kondracki rozdział IV poświęca zjawisku niewolnictwa w Starym Testamencie, sytuacji prawnej i socjalnej tej najbardziej uciemiężonej grupy społecznej.

Trzecią część zamyka rozdział V o obyczajowości życia wspólnotowego. Na kanwie kalendarza żydowskiego ks. A. Paciorek opisuje święta kultyczne i sposoby ich celebrowania.

Całość tego pożytecznego dzieła biblistów lubelskich, napisanego jasnym językiem i piękną polszczyzną, stanowi ważną pozycję na rynku księgarskim. I to nie tylko w ramach literatury biblijnej, ale również historycznej, socjologicznej i etnograficznej. Wszyscy wypowiadający się o ludziach starożytnego Bliskiego Wschodu muszą się do niej odnieść. A ci, którzy współcześnie chcą budować demokratyczne wspólnoty, mogą z niej zaczerpnąć argumenty do układania struktur społecznych na fundamencie miłości i sprawiedliwości społecznej.

Za to pożyteczne i bardzo na czasie dzieło należą się uczonym z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego wyrazy uznania i gratulacje.

ks. Jan Jachym

Życie religijne w Biblii, red. ks. G. Witaszek, Wydawnictwo KUL, Lublin 1999, ss. 360.

Czytając Biblię, zwłaszcza Stary Testament, bez przygotowania naukowego trudno jest zrozumieć ówczesne struktury życia społecznego i rolę religii w życiu tamtych ludów i społeczeństw. Ułatwia to wydana przez KUL pracę *Życie religijne w Biblii*. Wykładowcy Instytutu Biblijnego tejże uczelni, po opracowaniu *Życia społecznego w Biblii*, ukazują funkcje podstawowych elementów życia religijnego w ramach społeczności Izraela. Tematykę pracy podzielono na cztery działy:

- 1) *Miejsca kultu*,
- 2) *Osoby poświęcone służbie Bożej*,
- 3) *Akty kultu*,
- 4) *Czasy święte*.

Poszczególne rozdziały tych części opracowali bibliści: S. Bielecki, A. Kondracki, H. Langkammer, A. Mozgól, A. Paciorek, B. Poniży, R. Rubinkiewicz, R. Sikora, U. Szwarz, S. Szymik, A. Tronina, G. Witaszek i H. Witczyk.

Pierwsza część książki, poświęcona miejscom kultu religijnego w Izraelu, prezentuje poszczególne miejsca czci Boga i sanktuaria lokalne, aby w drugim rozdziale omówić rolę Arki Przymierza i Jej teologiczne znaczenie w kulcie, utrwalone przez poszczególne tradycje Pięcioksięgu. Następne rozdziały zajmują się świątynią jako miejscem kultu na starożytnym Bliskim Wschodzie w ogóle, a świątyni jerozolimskiej w szczególności. Teologia świątyni, jako znaku Bożej obecności, prowadzi do ukazania jej symboliki w Nowym Testamencie i czasach Kościoła. Pierwszą część zamyka rozważanie o ołtarzach w historii Izraela i ich religijnej funkcji służebnej, przez którą ówczesny człowiek, składając ofiary komunikował się z Bogiem.

Część druga dzieła zajmuje się zadaniami kapłanów na przestrzeni czasów Starego Testamentu oraz instytucją urzędowego kapłaństwa w religii Mojżeszowej. Na uwagę zasługuje rozdział o *Lewitach*, głoszący, że pokolenie Lewiego to nie fakt biologicznych związków, lecz funkcje kultyczne tej grupy rodzin spowodowały złączenie ich w jego pokolenie Lewiego.

Część trzecia przedstawia rodzaje ofiar i rytuał ich składania we wspólnocie Przymierza. Jakkolwiek ich pochodzenie może mieć źródło w kultach ościennych narodów, to jednak istnieją zasadnicze różnice, które podkreślają ich wyjątkowy charakter w kulcie Jedyne Boga. Poprzez składane ofiary, Izrael dawał Bogu odpowiedź wiary – wyznając nadrzędność i suwerenność Boga Jahwe. Ofiarniczym aktem kultu towarzyszyła modlitwa liturgiczna, której wyrazem są teksty psalmów.

Czwarta część, to przegląd dni świętych w starożytnym Bliskim Wschodzie, opartych na rachubie czasu. Ciekawe i może nawet nie zauważane przez czytelnika są wyakcentowane kalendarze liturgiczne, zachowane w poszczególnych tradycjach teologicznych Tory, obecne w kodeksach Przymie-